

N.Y.C. TIME

זמן הדלקת נרות - 8:12

סוף זמני ק"ש - 8:36

9:12 -

סוף זמן תפלה - 10:27

דף היומי לש"ק: ע"ז ג'

בס"ד, ש"ק פ' שלח - פרק ג' - שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת שלח

[כלפי חוץ]. המהרש"א בסוטה מביא מהערוך: כאילו הוא מן הפרושים המתאבלים על ירושלים.

בפ"ק דסנהדרין (יד. ובכתובות ז). איתא: כי סמכוה [כאשר סמכו להוראה] לרבי זירא שרו ליה הכי: לא כחל [א"צ כחל ליפות את העינים] ולא שרק [ליפות את פנים] ולא פירכוס [לשיער] - ויעלת חן. ופי' המהרש"א: כווננו בזה עפ"מ שכתוב בפ' הי' נוטל (סוטה כב): וכו' אל תתיראי מן הפרושים אלא מן הצבועים שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי וכו'. הרי לך העושה עצמו כפרוש ואינו פרוש מקרי צבוע, כמו שעושה עצמו יפה ע"י הצבע, ואינו יפה. ולזה אמר לא כחל וכו', שאינו מן הצבועים שעושין עצמן כפרושין ככחול הזה שהוא צבע לעינים, כן יש צבועין כפרושין עושין עצמן כעצם עיניו שלא יסתכל בנשים, וקרי ליה' התם פרוש קוזאי [פירש"י שם: עושה עצמו כעוצם עיניו שלא יסתכל בנשים ומתוך כך מכה ראשו בכותל והדם יוצא]. וכן "לא שרק" שהוא צבע לפנים, הם הם הצבועים עושין עצמן כפרושין לפנים וכו'. וכן "לא פירכוס" - שהוא צבע שעושה בשערות [בכתובות ז]. פי' המהרש"א: קליעת שער] כן העושים עצמם כפרושים וכנזירים לגדל שער. שמכל אלו מדות הצבועין לא היו ברבי זירא, אבל "יעלת חן" - שנושא חן מצד עצמו בלי צבע. כן הי' ר' זירא שהי' מעלה חן, שהיא התורה וכו', עכ"ל.

ושמא יש הסבר נוסף לתואר "צבועין" עפ"מ רש"י בסוף פ' שלח עה"פ: "אני ה' אלוקים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" (במדבר טו: מא) - למה נאמר יציאת מצרים [במצות ציצית]. אני הוא שהבחנתי במצרים בין טיפה של בכור לשאינה של בכור, אני הוא עתיד להבחין ולהפריע מן התולה קלא אילן [צבע הדומה לתכלת] בבגדו ואומר תכלת היא.

ולפ"ז אפשר לומר דמקור התואר "צבועין" הוא אלו שהיו צבועין ציציותיהם בקלא אילן במקום תכלת, והיו מראים עצמם לפנים כאילו הם חרדים מדקדקים במצוות טובא.

ויש להביא ראי' לזה, דבפ"ג סוטה (שם) מיד קודם המימרא של "אל תתיראי מן הפרושין וכו' אלא מן הצבועין וכו'" כתוב: בי דינא רבה ליתפרע מהני דחפו גונדי [פירש"י: ל"ב"ד הגדול (בשמים) כולם גלויות, והוא יפרע מן המתכסים בטליתות ומראין עצמן כפרושין ואינן פרושין]. הרי שע"י הטלית מרמים בני אדם.

ובדרך זה יש להסביר סמיכות פ' ציצית לפ' קרח, עפ"מ שפירש"י בריש פ' קרח: מה עשה [קרח]? עמד וכינס ר"ג ראשי סנהדראות וכו' והלבישן טליתות שכולן תכלת. באו ועמדו לפני משה, אמרו לו, טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה וכו'.

הרי גם עדת קרח היו צבועין - שצבעו את טליתותיהן בתכלת שלא כדין והראו עצמם כאילו הם פרושים ומחמירים יותר מן הדין

"היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ" (יג:כ). ופירש"י: היש בה עץ - אם יש בהם אדם כשר וכו'.

והסביר החתם סופר זצ"ל (מובא בטללי אורות): אם יש בה עץ, אכן אפשר לקחת מפרי הארץ. ואולם "אם אין" - אם אין בה עץ, הכיניד יקחו מפרי הארץ, והלוא אם עץ אין בה, מנין יהא בה פירות.

אלא מפרש רש"י "היש בה עץ" - אם יש בהם אדם כשר.

אמר להם משה, אם יש שם אדם כשר, אל תקחו מפרי הארץ, שכן יתכן שבזכות הצדיק צמחו פירות אלה, ואז לא יהי' הפרי הוכחה לכך שהארץ מבורכת.

אבל אם אין בה אדם כשר, אז "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ", ויהיו פירות אלה ראייה והוכחה שהארץ מבורכת, על כן פירוטיה מבורכים.

"ארץ אוכלת יושביה היא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות" (יג:לב). בתרגום יונתן מפרש "אנשי מדות" - "מיכלן בישינ", היינו מדות רעות.

בס' טעם ודעת כותב הגר"מ שטרנבוך שליט"א: וכבר הארכנו בענין סגולת הארץ ויחודה משאר הארצות שהיא מסוגלת יותר למעלות קדושות ולמדרגות רוחניות. מאידך גיסא, כח הטומאה והרע שולטים ומשפיעים בה יותר מבכל מקום אחר. ומי שאין בו מן הקדושה טומאתו גדולה ביותר. וזה שהזהירו המרגלים שעם הארץ הם אנשי מדות, ומדותיהם הרעות הם גרועות ומסוכנות ביותר וא"א לגור בקרבתם.

"ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת" (טו:לח). בפ"ג סוטה (כב): איתא: אמר לה ינאי מלכא לדביתיה: אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין [פירש"י, שהפרושין היו שונאין אותו לפי שהרג מן החכמים הרבה ונהפך להיות צדוקי וכו' וכשמת היתה אשתו יראה מהן שלא יעבירו המלוכה מבניה, והיתה אומרת לו לבקש מלפניהם עליה. ואמר לה, אל תתיראי מן הפרושין, שצדיקים הן ולא יגמלוך רעה ולא לבניך, שלא חטאו להם. ולא ממי שאינן פרושין - שהם אוהביין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס. [פירש"י: אלא מן הצבועים - כלומר שאין מראיתם כתולדותם, אלא צבועין מבחוץ ואין תוכן כברם. שמעשיהם כמעשה זמרי - שהן רשעים, ומבקשים שכר כפנחס - אומרים לבריות לכבדן כפנחס וכו'].

ועיין בערוך (ערך צבע ג) שפי' "צבועין" - לובשין שחורין לפנים

[אפשר טלית של מין אחר, חוט אחד של תכלת פוטר, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה].

בענין פיוט "יגדל" שאומרים בשחרית אחר "אדון עולם"

בפרשתנו כתוב: "ועתה יגדל נא כח ה' וגו'" (יד:ז).

אחד מן הפיוטים שאנו אומרים בכל יום בתחילת שחרית מתחיל עם תיבת "יגדל". הבה נעיין קצת במהות פיוט זה ובזהות מחברו.

הנה, פיוט יגדל מתאר בשלשה עשר משפטים את שלשה עשר עיקרי האמונה שהרמב"ם מונה בפירושו למשנה (סנהדרין סוף פרק חלק).

בפירוש ענף יוסף (שבסידור אוצר התפילות) איתא: השיר הזה חשוב הוא מאד ויסודו על יסודי האמונה שראוי שיקבע האדם בלבו. והם י"ג עקרים הנרמזים ב"ג כתים מחרוזות אלו. וחמשה הראשונים הם מורים גדולה באמונת השם יתברך, ושמונה האחרים הם שבת באמונת הדת.

בסידור בית יעקב להיעב"ץ איתא: וחברו הרמב"ם ז"ל. ויש אומרים דניאל ב"ר יעקב, ויש אומרים יחיאל בר ברוך.

בפירוש תיקון תפילה בסידור אוצר התפילות כתב סעד לדעת הי"א דמחבר יגדל הי' יחיאל בר ברוך, דתקוע שמו בחרוז האחרון: "מתים יחי"א - ברוב חסדו ברוך עדי עד", ובשרון (ח"ב דף ק"ג כתב הי"ד) וז"ל: הגאון יעב"ץ בפסקו על שיר היחוד מיחס אותו אל הרמב"ם [המתבונן בבארנו עיין תפילה ימצא בשיר הזה נטיות הרבה מדרך הרמב"ם]. אך סגנון לשון השיר הזה אינו עולה בדמיון עם סגנון לשון השיר "עט שערי רצון להפתח" הנמצא במחזור הספרדים במנחה ליה"כ אשר הוא באמת מאת הרמב"ם כאשר תעיד חתימתו בראשי הבתים. ובספר נובלות חכמה וכו' מיחס אותו אל ר"ש ן' גבירול. אך הדעת הזאת רחוקה, כאשר ידענו כי ממציא הי"ג עיקרים הי' הרמב"ם - לא לפניו וכו'. ונראה שהוא מחובר מאיזה איש פובינצי משכיל בדרך הפילוסופים, אך לא ספרדי ולא נמצא אצל הספרדים. ואחרי המבוכה הזאת ישמע מה בפי החכם מהרשד"ל הבוחן ובודק גנוי נסתרות, וז"ל במבוא למחזור בני רומא וכו' בערבית ליל שבת יש במנהג בני רומא השיר הידוע - יגדל, ושם מחברו לא נתפרסם עדיין, ואני ראיתי סודר כת"י (כתב יד) על קלף מנהג בני רומא נכתב בשנת קמ"ג, ושם הסופר שכתבו משה בכמ"ד יקותיאל חפץ ממשפחת הצפרוני, וכתב אותו

לכמ"ד דניאל מו"ח בכמ"ד שמואל הרופא יש"ר וכו' ועל גבי יגדל כתב: "אלו הם י"ג עקרים שסדרם כמהר"ר דניאל זקני בכמ"ד יהודה דיין". וכן בחומש כתב יד על קלף הנמצא בת"ת בוניציאה כתוב: "אלו הם י"ג עקרים שסדרם כמ"ד דניאל זצ"ל בר' יהודה דיין זלה"ה יגדל אלקים חי וכו'" ואחר שיר יגדל יש גם שיר אדון עולם וכו'. וממה שהשתמש בשיר הזה המשורר עמנואל הרומי סוף מחברת ד' וכו' נראה שהי' השיר מפורסם כבר קרוב לתחלת האלף הששי, כי ידענו שעמנואל זה השלים ספרו בשנת הצ"ג וכו'. ובספר "הודאת בעל דין" לדון דוד נשיא (חי בשנת ק"צ) מובא כל השיר ובסופו מזכיר חרוז אחד שאינו בנוסחתנו: אלה שלש עשרה לעקרים הנם יסוד דת קל ותורתו. ובסדורי הספרדים באה ההוספה הזאת בשינויים ובקלוקול המשקל, ואח"כ נוסף בהם עוד חרוז: תורת משה אמת ונבואתו, ברוך עדי עד שם תהלתו. ונראה שהחרוזים הללו לא יצאו מידי המחבר וכו' כי נראה שהמחבר לא כתב שתי פעמים ברוך עדי עד שם תהלתו. גם לאיזה מטרה יכפיל שנית עיקר אמיתת התורה.

בסידור יסודי ישורון (תפילות חול, עמ' 288) איתא: ובא"י כתב (ערך חבא קדישא) שבעיר גאלאנטהא באונגריא המנהג שביום ז' באדר הולכין הגבאים מבית לבית ומרננין אצל כל אחד ואחד השיר "יגדל" וכופלין הפסוק "מתים יחי" קל" ובעד כל נפש מהבית לוקחים ביצה, ואח"כ עושים סעודה. והגאון בעל תוספות יו"ט כתב (בהקדמה לארחות חיים) שמוסיפים במדינתו בסידורים השיר יגדל לפני ברוך שאמר כדי להשגיר את הי"ג עקרים בפי כל בני ישראל. ובשם מנהגי ספרדים ראיתי שמוסיפים חרוז י"ד והוא: אלה י"ג עקרים יסוד תורת משה וגבורתו, עכ"ל.

כתב הבאר היטב (סי' מ"ו) דרבינו האר"י ז"ל לא הי' אומר נוסח היגדל. אולם, השל"ה ז"ל (ריש שער האותיות וסידור שער השמים) משבח נוסח היגדל. ובמדרש פינחס להרב הגדול ר' פינחס מקאריץ ז"ל כתב לאמרו בשבת אבל לא בחול ולא ביאר דבריו למה. ובעל סדר היום מביא נוסח היגדל בסדר התפלות לשבת אחר תפילת מוסף.

בס' פסקי תשובות (סי' א' ס"ק י"ח) איתא: ובסידורים הובא פיוט "יגדל" שמבוסס על י"ג עיקרי האמונה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות (בהקדמה לפרק חלק שבמס' סנהדרין), ורבו ההשערות על זהות מחבר פיוט זה, ועל פי קבלת האר"י ז"ל אין לאמרו (סידורי האר"י"ל וסידור הרב אין מביאים פיוט זה). ויש אומרים שאף אסר לאמרו (שלחן הטהור סי' ס"ח סע' ג'. ועיי"ש בלשונות חריפים כדרכו ובעובדא נראה). ויש אומרים שאין אזהרה מהאר"י ז"ל שלא לאמרו (עייין בארוכה בסידור אהלי יעקב ע"פ מקורות וראיות). ובסידור השל"ה משבח פיוט זה ומפרשו. וכן מזכיר הפיוט בסדר היום, ונהרא נהרא ופשטי'.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח
לזכר נשמת מרת שבע דבורה בת ר' מרדכי חיים צוקער ע"ה

TORAH LODAAS

PARSHAS SHLACH
© COPYRIGHT 2025
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

“ויקרא משה להושע בן נון יהושע” (יג:טו)
“And Moshe called Hoshea bin Nun, ‘Yehoshua’.”

Rashi explains that Moshe added a *Yud* [from Hashem’s Name] to the name of Hoshea as an allusion to the prayer that he had offered on his behalf: May Hashem save you from the evil counsel of the other spies.

Why did Moshe pray only for Yehoshua and not for Kaleiv or any of the other *Meraglim*?

The *Kehillas Yitzchok* explains that Moshe knew that it was possible that the spies would speak disparagingly about Eretz Yisroel because they knew that as long as Bnei Yisroel would not enter Eretz Yisroel, they would remain *Nesi'im* [princes of their respective tribes]. However, once the nation would enter the Promised Land, they would lose their positions of prominence. It was, therefore, to their advantage to see to it that Bnei Yisroel remain in the wilderness for as long a period as possible.

It is very likely, though, that Moshe dismissed that thought since at the time that he sent them on their mission the *Meraglim* were still righteous and would not have entertained such self-serving plans. His only concern was for Yehoshua, who, upon hearing the prophecy of Eldad and Meidad [that Moshe would die and Yehoshua would bring the people into Eretz Yisroel] became very upset at the thought of losing his beloved mentor. This being the case, Moshe feared that Yehoshua, acting *Lesheim Shomayim* as he perceived it, might be inclined to encourage a suggestion that they attempt to delay Bnei Yisroel’s entry into Eretz Yisroel for as long a period as possible. It was for this reason that Moshe prayed specifically for Yehoshua that he not become involved in any plots.

The *Knesses Yechezkel* explained that Moshe did not deem it necessary to pray for Kaleiv because, as the Zohar says, the *Meraglim* spoke disparagingly about Eretz Yisroel since they knew that they would lose the positions of prominence that they held in the wilderness once they would enter Eretz Yisroel. Why would they lose their positions? The answer is, because once they entered Eretz Yisroel, the people were commanded to anoint a king. However, since Kaleiv came from the tribe of Yehuda from which the monarchy stems, even when they would enter

Eretz Yisroel he would most likely retain his power for, as the Nossi of Yehuda he would be a prime candidate to become king ...

“והערים בצורות גדולות מאד” (יג:כח)

“And the cities are greatly fortified ...”

Rashi, explaining the Targum notes that it implies that there were round palaces.

Hagaon Rav Zalman, Z'T'L, of Volozhin, noted that even with this statement the *Meraglim* attempted to speak *Loshon Horo* about the land. Bnei Yisroel were promised that when they would come into Eretz Yisroel they would uncover great treasures hidden in the walls of houses which will be required to be destroyed when they are afflicted with *Tzara'as*. However, Chazal tell us (*Nego'im* 12:1) that round houses cannot become impure with *Tzara'as*. Therefore, even if the land were filled with round palaces, there would be no way to unearth those treasures.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Rivash (cited by the Beis Yoseif Orach Chaim 153) rules that a Sefer Torah that is not Kosher (Posul) does not have the sanctity of a Sefer Torah.

Others note that this does not mean that it has no sanctity at all - rather, it does not have the same sanctity as a Kosher Sefer Torah.

The Nodah B'Yehuda (Yoreh Deah I 71) proves that a Sefer Torah Posul does not lose the Kedusha of a Kosher Sefer Torah from the fact that when an invalid Sefer Torah is corrected, it is not necessary to re-sanctify all the Names of Hashem.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Although only twelve *Meraglim* are mentioned by name in the Torah, was that the total number of *Meraglim*?
- 2) How many threads of the *Tzitziyos* were colored with *Techeilis*?
- 3) Who did Kaleiv marry?
- 4) Who was Yehoshua’s wife?
- 5) Concerning a Tallis with invalid *Tzitziyos* on Shabbos,

- what leniency and what stringency apply?
- 6) What did Yehoshua and Kaleiv carry back from Eretz Yisroel?
  - 7) When else did Moshe send Kaleiv to serve as a spy?
  - 8) Of the seven nations that inhabited Eretz Yisroel, why did Cana'an merit having the land named for it - Eretz Cana'an?
  - 9) Where are the two places in the Torah in which Doson and Aviram are quoted?
  - 10) When was Hashem's conditional promise to make Moshe a great nation actually realized? (Bemidbar 14:12)
  - 11) Why is "נחל אשכול" written once (13:23) without a "Vov" and later with a "Vov"?
  - 12) By what other name (13:24) was Yefuneh - the father of Kaleiv - known in the Torah?
  - 13) Who was the father of Achiman, Sheishai and Talmei?
  - 14) How many pomegranates and how many figs did the Meraglim bring back with them?

ANSWERS

- 1) Tosafos in Sota (34a) quote a Yerushalmi in which Rabbi Yishmoel says that there were twelve *Meraglim*, while Rabbi Akiva maintains that they numbered 24. [He deduces this from the fact that the Torah repeats the phrase, "one man, one man" when relating the command to send *Meraglim*.]
- 2) According to Rashi and Tosafos (Menachos 38a), two threads [which, when doubled appeared as four] were colored with *Techeiles*. The Rambam (Hil. Tzitzis 1:2) is of the opinion that only one thread [which appeared as two] was dyed.
- 3) According to the Sifri (Beha'aloscho), Kaleiv married Miryam. The Gemorah (Megilla 13a) states that he married Bisya bas Paroh.
- 4) Yehoshua married Rochov after she converted (Megilla 14b).
- 5) According to the Mordechai (cited by the Rama, Orach Chaim 13:3) if one has an invalid Tallis on Shabbos and he is ashamed to be seen without it, he may wear it without a Bracha. However, he may not wear it into a public domain because it would be considered as carrying the invalid *Tzitziyos* (Orach Chaim 301:38).
- 6) Nothing (Sota 34a. See, however, Bemidbar Rabba 16:14).
- 7) To spy Yazer (with Pinchas, see Targum Yonoson Bemidbar 21:32).

- 8) Among the many reasons are: a) The capital city of the Seven Nations was located in Cana'an's portion; b) When Cana'an heard that Bnei Yisroel were coming to their land, they left, and were relocated to "Afriki" (presumably, somewhere in Africa) [Midrash Hagadol].
- 9) Shmos (5:21); Bemidbar (14:2).
- 10) The descendants of Rechavya (who was descended from Moshe) numbered 600,000 (see Bemidbar Rabba 16:25).
- 11) According to Chiddushei Rabbeinu Chaim Paltiel, the place was originally named for Eshkol, the acquaintance of Avrohom Avinu. After the Meraglim came it became known as *Nachal Eshkol* (with a *Vov*) to commemorate the cluster of grapes that the Meraglim cut.
- 12) According to the Bavli (Sota 11b), he was Chetzron ben Peretz. (However, see Yerushalmi Kiddushin 1:2).
- 13) Efron ben Tzochar (Targum Yonoson, Devorim 1:28).
- 14) From the Gemorah (Sota 34a) it seems that they took only one of each. However, the Tanna D'Vei Eliyahu Rabba (29) says that they took five of each.

DEDICATION

This issue is dedicated l'zecher nishmas Mrs. Shayve Zucker, Sheva Devorah bas R' Mordechai Chaim

NOW AVAILABLE

The sefer נר מתהיהו is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer מצא טוב שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years